

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/76/2021
Identifikačné číslo spisu: 8517204108
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8517204108.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova č. 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému C. S., bývajúcemu v L. Ľ., X. Y. XXX/XX, o zaplatenie 12.729,54 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 1Csp/15/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. januára 2021 sp. zn. 2CoCsp/33/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26. januára 2021 sp. zn. 2CoCsp/33/2020 v potvrdzujúcom výroku a rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa z 12. júna 2020 č. k. 1Csp/15/2017-129 v žalobe zamietajúcom výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť 7,9% ročný úrok z istiny 12.729,54 eur od 30. septembra 2017 do zaplatenia a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho i prvoinštančného konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Stará Ľubovňa na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. V danom spotrebiteľskom spore sa žalobkyňa voči žalovanému domáhala plnenia zo zmluvy o úvere z 11. februára 2016. Po vyčerpaní úveru porušil žalovaný svoje zmluvné povinnosti (prestal uhrádzať splátky riadne a včas), preto žalobca na základe výzvy na predčasné splatenie úveru rozhodol o predčasnej splatnosti dňa 29. septembra 2017 v zmysle § 565 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“). Pohľadávka žalobcu ku dňu predčasného zosplatneniu, t.j. k 29. septembru 2017 predstavovala 13.144,- eur a pozostáva z istiny poskytnutého úveru vo výške 12.729,54 eur, z úrokov vo výške 328,95 eur, z úrokov z omeškania vo výške 5,15 eur, z poplatkov 60,- eur a z poplatkov za poistenie schopnosti splácať úver vo výške 20,38 eur. Poplatky za upomienky vo výške 60,- eur si žalobca neuplatnil. Žalovaný po zosplatnení úveru do dňa podania žaloby neuskutočnil žiadnu úhradu.

2. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. júna 2020 č. k. 1Csp/15/2017-129: 1/ žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi 12.729,54 eur, úroky vo výške 328,95 eur, úroky z omeškania vo výške 5,15 eur, úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 12.729,54 eur od 30. septembra 2017 do zaplatenia, poplatky za poistenie vo výške 20,38 eur, a to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, 2/ v prevyšujúcej časti - 7,9% ročného úroku zo sumy 12.729,54

eur od 30. septembra 2017 do zaplattenia a úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplattených úrokov 328,95 eur od 30. septembra 2017 do zaplattenia- žalobu zamietol a 3/ žalobkyni priznal proti žalovanému právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súd dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná z titulu spotrebiteľského úveru, čo do istiny (12.729,54 eur), dohodnutých úrokov z úveru iba do zosplattenia úveru (328,95 eur) a úrokov z omeškania z neuhradených splátok úveru do dňa zosplattenia úveru (5,15 eur) a poplatkov (20,38 eur). Žalovaný bol v omeškani s plnením peňažného záväzku, preto žalobkyni súd priznal i úroky z omeškania 5 % ročne zo sumy 12.729,54 eur od 30. septembra 2017 do zaplattenia. Vo zvyšku, t. j. nárok na zaplattenie zmluvného úroku 7,9 % ročne z nezaplattenej istiny na čas po zosplattnení úveru od 30. septembra 2017 do zaplattenia (a úroku z omeškania 5 % z dohodnutých úrokov z úveru iba do zosplattenia úveru), súd žalobu zamietol.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. januára 2021 sp. zn. 2CoCsp/33/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku (o zaplattenie 7,9% ročného úroku zo sumy 12.729,54 eur od 30. septembra 2017) a stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Podľa názoru odvolacieho súdu, ak nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavbu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav. Vyhlásením predčasnej splatnosti zo strany žalobkyne ako veriteľa v zmysle § 565 OZ zmluva zaniká, tým zaniká aj hlavný záväzok spolu s akcesorickým záväzkom a pretrváva len povinnosť nahradiť už splatné úroky. Taktiež prvá a posledná veta § 503 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka ustanovuje, že veriteľ je oprávnený na úroky len do momentu vyhlásenia predčasnej splatnosti. Podľa názoru odvolacieho súdu za čas po splatnosti (zosplattnení) úveru patrí veriteľovi iba právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom (nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z.). V zmysle vyššie uvedeného odvolací súd potvrdil zamietajúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie spolu s výrokom o náhrade trov konania.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu potvrdzujúceho výroku o zamietnutí žaloby v časti zmluvného úroku podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci v otázke, či má veriteľ nárok na zaplattenie zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplattnení celého úveru. Mala za to, že súdy nižších inštancií nesprávne ustálili, že po zosplattnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky. V tejto súvislosti poukázala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (sp. zn. 5Cdo/42/2020, 3Cdo/113/2019, 6Cdo/193/2018, 7Cdo/111/2019, 1Cdo/94/2019, 1Cdo/208/2019, 7Cdo/118/2019, 8Cdo/135/2020, 3Cdo/1/2020, 9Cdo/24/2020, atď.), v zmysle ktorej v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží zmluvný úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí. Vzhľadom na odklon od tejto rozhodovacej praxe navrhla rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalovaný nevyužil právo vyjadriť sa k dovolaniu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné, a preto je potrebné dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť v žalobe zamietajúcom výroku o povinnosti zaplatiť zmluvné úroky z úveru po zosplattnení úveru i v súvisiacom výroku o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 a § 450 CSP).

7. Podľa názoru žalobkyne je jej dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a z obsahu

dovolania je zrejme, že žalobkyňa považuje ako nesprávne právne posúdenú otázku, či má veriteľ nárok na zaplatenie zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení celého úveru.

8. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine a iných.), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

9. Predmetnou otázkou (viď vyššie 7.) sa už dovolací súd zaoberal v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020, ktoré občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu na zasadnutí konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 5/2021, ktorého právna veta znie: „Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“ Na uvedené rozhodnutie nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/94/2019, 2Cdo/83/2020, 3Cdo/35/2020, 4Cdo/66/2020, 5Cdo/46/2020, 6Cdo/56/2020, 7Cdo/186/2020, 8Cdo/135/2020, 9Cdo/24/2020, v dôsledku čoho možno takto uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

10. Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/42/2020 po poukaze na nesúlad v riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru v rozhodovacej praxi odvolacích súdov konštatoval, že za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

10.1. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

10.2. Dovolací súd tak v tomto rozhodnutí uzavrel, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru, veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.

11. S daným záverom sa stotožňuje dovolací súd i v tejto prejednávanej veci. Vychádzajúc z uvedeného právneho názoru, od ktorého sa nepovažuje za potrebné odkloniť, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto časti zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Zároveň ako súvisiace zrušil i výroky o náhrade trov odvolacieho i prvoinštančného konania (§ 439 písm. a/ CSP).

12. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.